

Tekijänoikeudet verkko- opetuksessa

31.5.2022

Koulutuksen sisältö

Tekijänoikeuden ABC
- mitä tekijänoikeudet pitävät sisällään?

Teosten käyttäminen opetuksessa
- mitä saan jakaa ja käyttää, mitä voin käyttää ilman lupaa?
- miten käytän materiaaleja digiympäristössä?

Kysymyksiä ja keskustelua

Tekijänoikeuden ABC

Opettaja kohtaa päivittäin tekijänoikeuksia

- **Tekijänä** - opetusmateriaalin tai oman materiaalin tekeminen
- Materiaalien **käyttäjänä** – teoksia käytetään opetuksessa ja omissa töissä
- Opettaja toimii myös **esimerkkinä** opiskelijoille

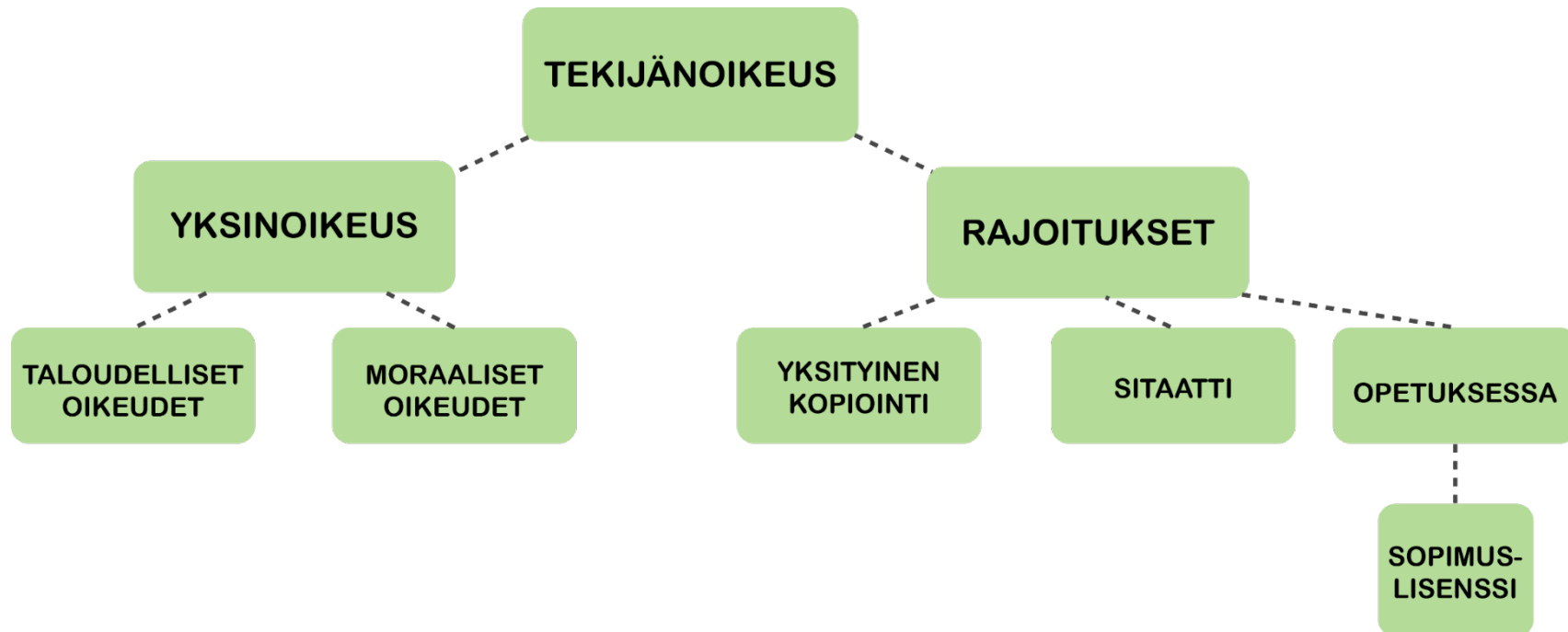

Tekijänoikeuden perusteet

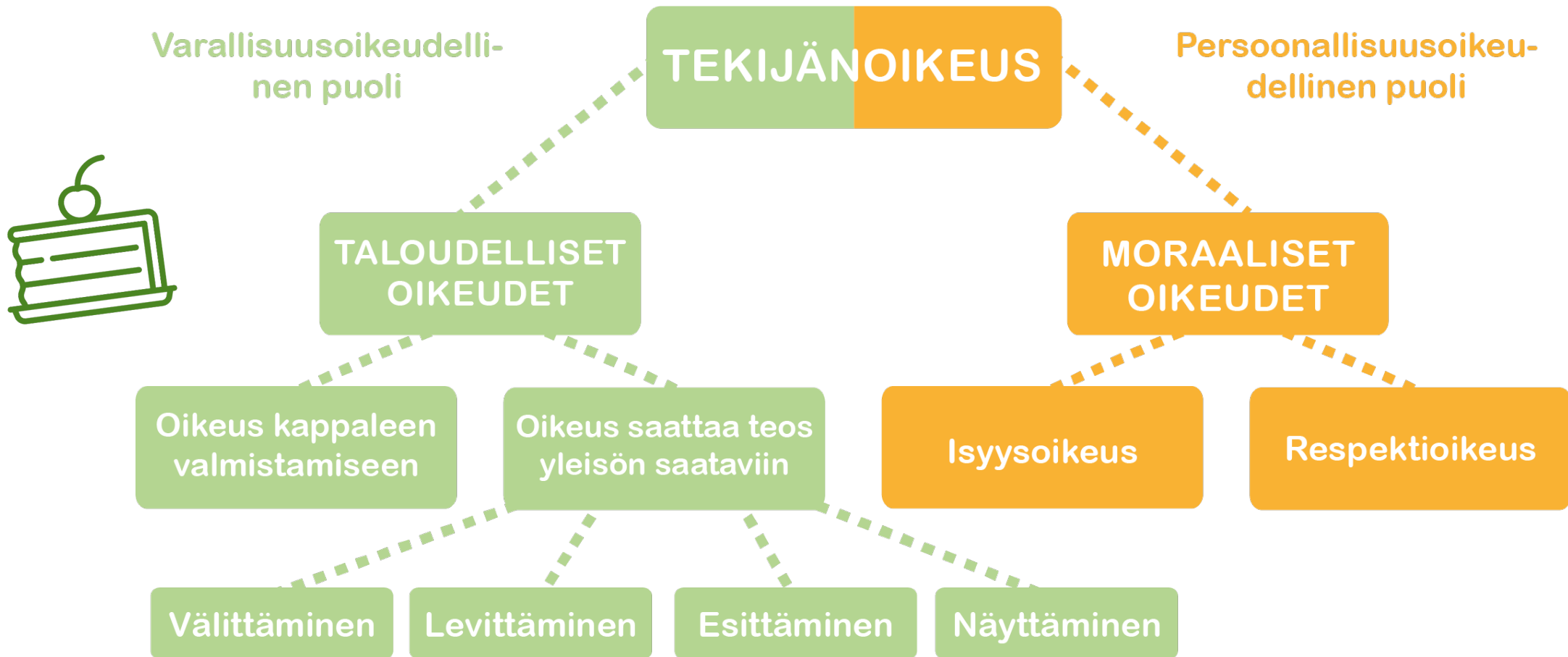
- Tekijänoikeudella suojataan teoksen itsenäistä ja omaperäistä **ilmaisumuotoa**
- Suoja ei koske teoksen sisältämiä ideoita tai tietoa (idea vs. ilmaisu)
- Tekijälle (aina luonnollinen henkilö) syntyy tekijänoikeus teokseensa ilman erillisiä toimenpiteitä
- Tekijänoikeus antaa tekijälle oikeuden päättää, miten teosta käytetään
- Suoja-aika alkaa teoksen luomisesta ja päättyy, kun tekijän kuolemasta on kulunut 70 vuotta

Tekijänoikeuden laajuus

- Tekijänoikeuden tuoma yksinoikeus suojaa luovuutta ja kannustaa investoimaan
- Tekijänoikeutta kuitenkin rajoitetaan yhteiskunnallisten intressien vuoksi

Mitä oikeuksia tekijänoikeus sisältää?

- Taloudelliset oikeudet voi siirtää sopimuksella, moraalisia ei kokonaan

Minkälainen teos saa suojaa?

- Suojaa saadakse teoksen on ylittämä **teoskynnys**
- Teoksen tulee olla itsenäinen ja **omaperäinen**
 - Tekijänsä henkisen luomistyön tulos
 - Teos on tekijänsä henkinen luomus, jos tekijä on teosta valmistaessaan tehnyt vapaita luovia valintoja
 - Teoksen laadulla tai tekijän ominaisuuksilla ei merkitystä

ESIMERKKEJÄ ERILAISISTA TEOKSISTA

Kirjallinen teos	romaani, novelli, runo, kirje, artikkeli, tietokirja, raportti, iskulause, käyttöohje, tietokoneohjelman koodi, kartta
Suullinen esitys	puhe, luento, urheiluselostus
Sävellysteos	sinfonia, pop-kappale
Näyttämöteos	näytelmä, tanssiesitys, ooppera
Elokuvateos	elokuva, tv-ohjelma, Youtube-video
Valokuvateos ja muu kuvataiteen teos	valokuva, taidemaalaus, piirustus, veistos, installaatio, taidegrafiikka
Rakennustaide	rakennus, silta, rakennusta kuvaavat arkkitehtipiirustukset
Taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote	astiasto, maljakko, valaisin, huonekalut, koru, neulepaita
Teos, joka ilmenee muilla tavoin	teossuojan saaminen ei ole kytköksissä tiettyyn teoslajiin

	© Teoskynnys ylittyi	⊗ Teoskynnys ei ylittynyt
Kirjalliset Suulliset Piirrokset Sävellykset	• Oppikirjan sanasto (KKO 2005:43) • Ylioppilasaine (TN 1989:8) • Luentokalvot (TN 1992:14) • Kanteleensoiton oppitunti videolla (TN 1998:6) • Opinnäytetyö (TN 2018:9) • Verkkokurssimoniste (TN 2015:9) • Kalatutkimusraportti (TN 2015:5) • Jalkapallo-ottelun suullinen selostus (KKO 1988:52)	• Tipi-tii (TN 2011:3) • Ajoneuvon moottorin tekniset piirrokset (TN 2011:12) • Sähkötekniikan laskutehtävät, tentit, yksittäiset luento kalvot (TN 2012:1) • Ranskalaisin viivoin koottu koulutusaineisto (TN 2004:15) • Matematiikan monistesarja (TN 1993:4) • Teoksen nimi "Tuntematon sotilas" TN 2013:16 • Neljän tahdin mittainen melodian katkelma (TN 2017:11)
Tietokoneohjel- mat	• Leipomon tietokoneohjelma (TN 1997:12)	• Tarjouslaskenta- ja laskutusohjelmansovelluksen osa (TN 1996:3)
Elokuvateokset	• Youtubeen ladattu 4 minuutin mittainen verk- koviideo kouluprojektin suunnittelusta (TN 2017:1)	• Youtubeen ladattu puolen tunnin mittainen luentoesitys (TN 2017:1)
Käyttötaide Rakennustaide	• Oiva Toikan lasilinnut (TN 2015:10) • Taiteilijan suunnittelema rannekoru (KKO 1962 II 60) • Marja Kurki Oy:lle suunniteltu huivikuusi (TN 2008:9) • Klassikkohuonekalut (TN 2006:9): - Barcelona-tuoli, suunnittelija Ludvig Mies van der Rohe - Zig Zag -tuoli, Gerrit Rietveld - Swan Chair ja Egg Chair, Arne Jacobsen - Pallo-, Pastilli- ja Poni-tuoli, Eero Aarnio	• Saana ja Olli -merkin Kievari-matto (TN 2018:10) • Helmikorvakoru (TN 2016:13) • Vesihana (TN 2013:7) • Olympia-jakkara (TN 2011:4) • Arkkitehdin suunnittelema tyyppitalo (KKO 1089:149)

Lähioikeudet

- Tekijänoikeuden lisäksi on olemassa lähioikeuksia
- Lähioikeussuojaa saavat
 - Valokuvaaja, jonka kuva jää alle teoskynnyksen
 - Tallenne esittävän taiteilijan esityksestä
 - Ääni- ja kuvatuottajat
 - Luettelot ja tietokannat
 - Radio- ja televisioyritykset
- Lyhyempi suoja-aika: 15 – 50 vuotta laskien työn luomisvuoden lopusta

Valokuvat

- Valokuvat ovat aina joko teosvalokuvia tai ns. tavallisia valokuvia
- Ero suojan pituudessa

Opettajan luoma materiaali

- Lähtökohtaisesti tekijänoikeus on **tekijällä**, ellei muuta sovittu
 - Tekijänoikeus opettajan tekemään materiaaliin ei siirry automaattisesti työnantajalle
 - Tekijä voi halutessaan siirtää tekijänoikeuksia sopimuksella kokonaan tai osittain
- Työnantajalla oikeus käyttää työntekijän työssä tekemiä teoksia normaalin toimintansa edellyttämässä laajuudessa, nk. **normaalikäyttösääntö**
 - Jos materiaalin tekeminen on kuulunut työntekijän työtehtäviin
 - Riippuu, miten työtehtävät on määritelty
 - On katsottu, että opettajan pääasiallinen tehtävä ei ole opetusmateriaalin tuottaminen vaan opetus sinänsä

Tekijänoikeuksista sopiminen

- Opettaja voi **luovuttaa** taloudelliset oikeutensa teokseen kokonaan tai osittain
 - Sovittava erikseen - kirjallisesti, suullisesti tai hiljaisesti
- Opettaja saa itse päättää millä ehdoilla hän antaa materiaalinsa muiden käyttöön
 - Voi antaa vain käyttöluvan, tietyn oikeuden tai luovuttaa kaikki tekijänoikeutensa
 - Huomioitava myös, mitä oikeuksia tekijälle itselle jää
 - Rinnakkaiskäyttöoikeudesta sovittava erikseen → jos ei sovittu, voi olla mahdollista ettei tekijällä enää oikeuksia itse käyttää
- Materiaaleja ei saa muokata/käöntää ilman lupaa, tästä sovittava erikseen
 - Ainostaan voi tehdä vähäisiä muutoksia ilman suostumusta, kuten ilmeisten virheellisyyksien korjaaminen
 - Myös teoksen edelleenluovutus on kielletty, ellei toisin ole sovittu

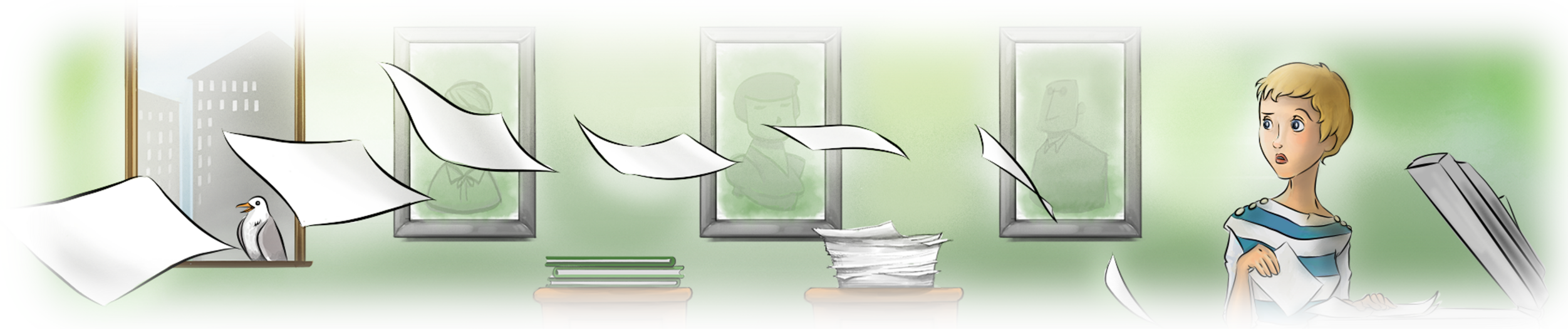

Opiskelijan tekemä työ

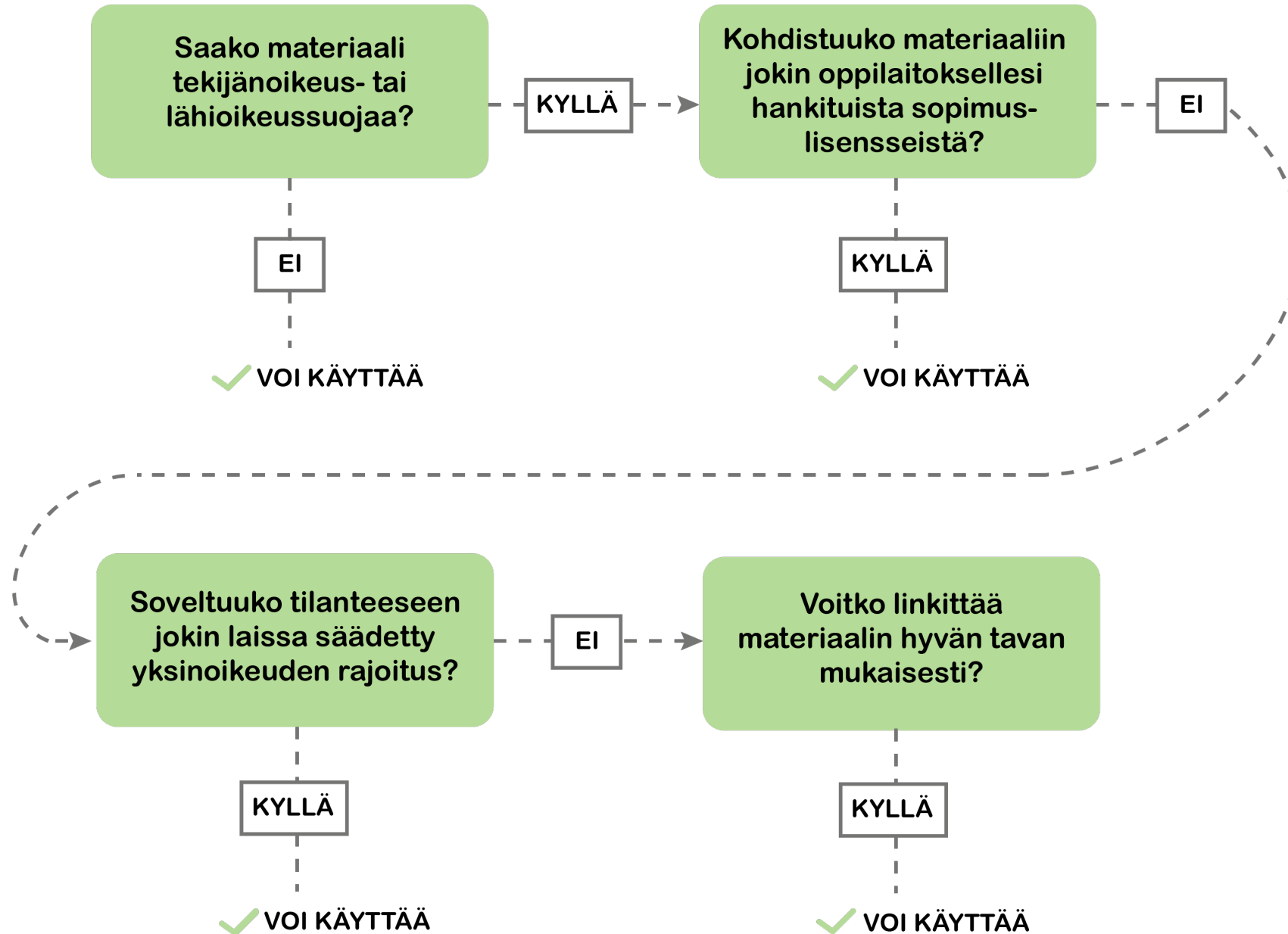
- Ikä ei vaikuta tekijänoikeuden syntymiseen
- Oppilaan teoksen käyttö **edellyttää suostumusta** oppilaalta tai huoltajalta
 - Opettajalla ei ole oikeutta julkaista tai esittää opiskelijan työtä ilman lupaa
 - Jos oppilaitos haluaa käyttää opiskelijan työtä esim. verkkosivuilla, somessa tai kaupallisesti, tulee tästä sopia opiskelijan kanssa
- Kouluissa on **vakiintuneita käytäntöjä**, mutta oppilas voi aina **kieltää** teoksensa käytön
 - Koulu voi esim. pyytää luovutusluvat oppilailta tietyllä aikarajauksella (esim. 3 vuotta)

Materiaalien käyttö opetuksessa – erityisesti digitaalisessa ympäristössä

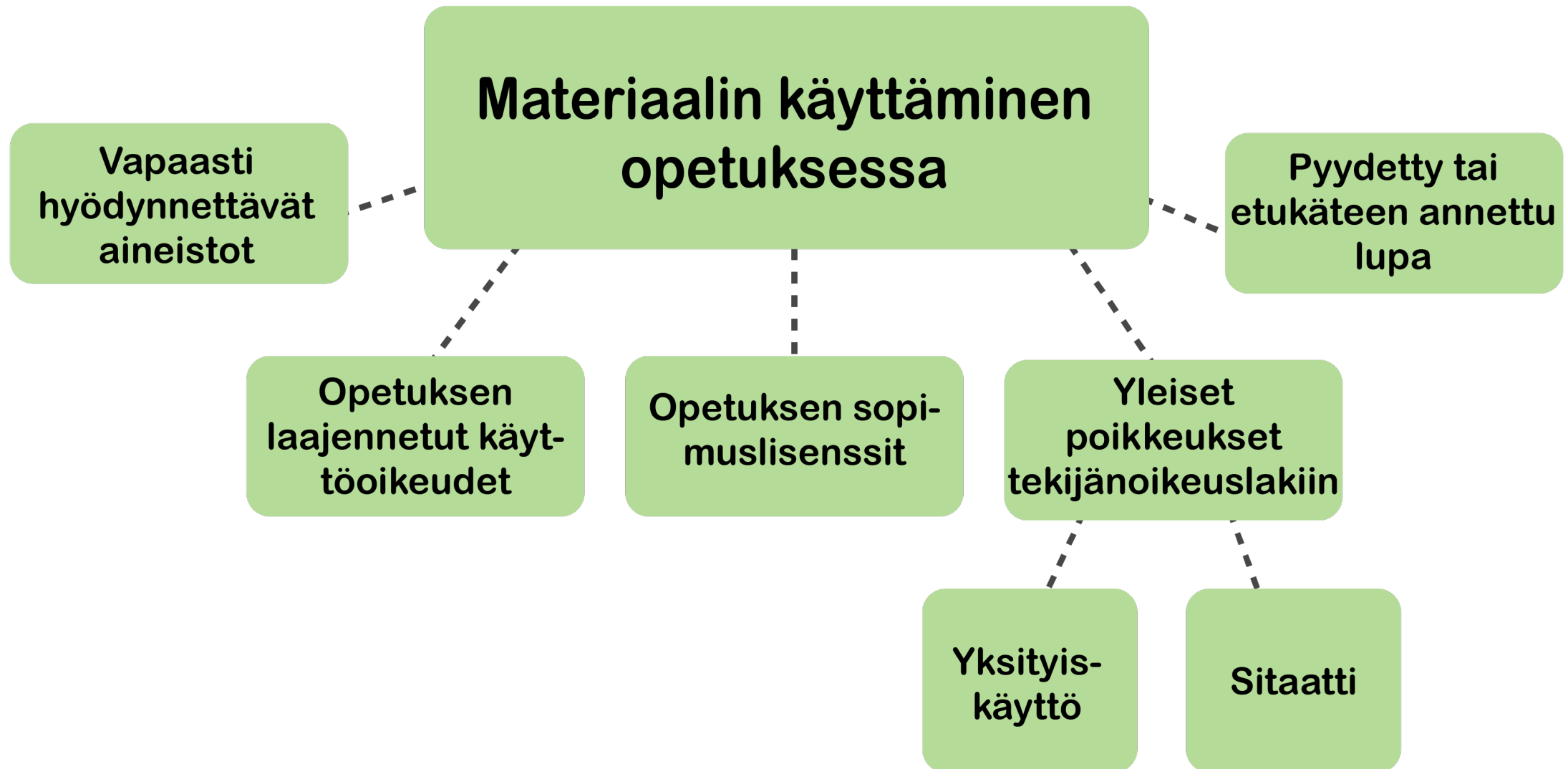

Haluaisin käyttää jonkun toisen materiaalia opetuksessa....

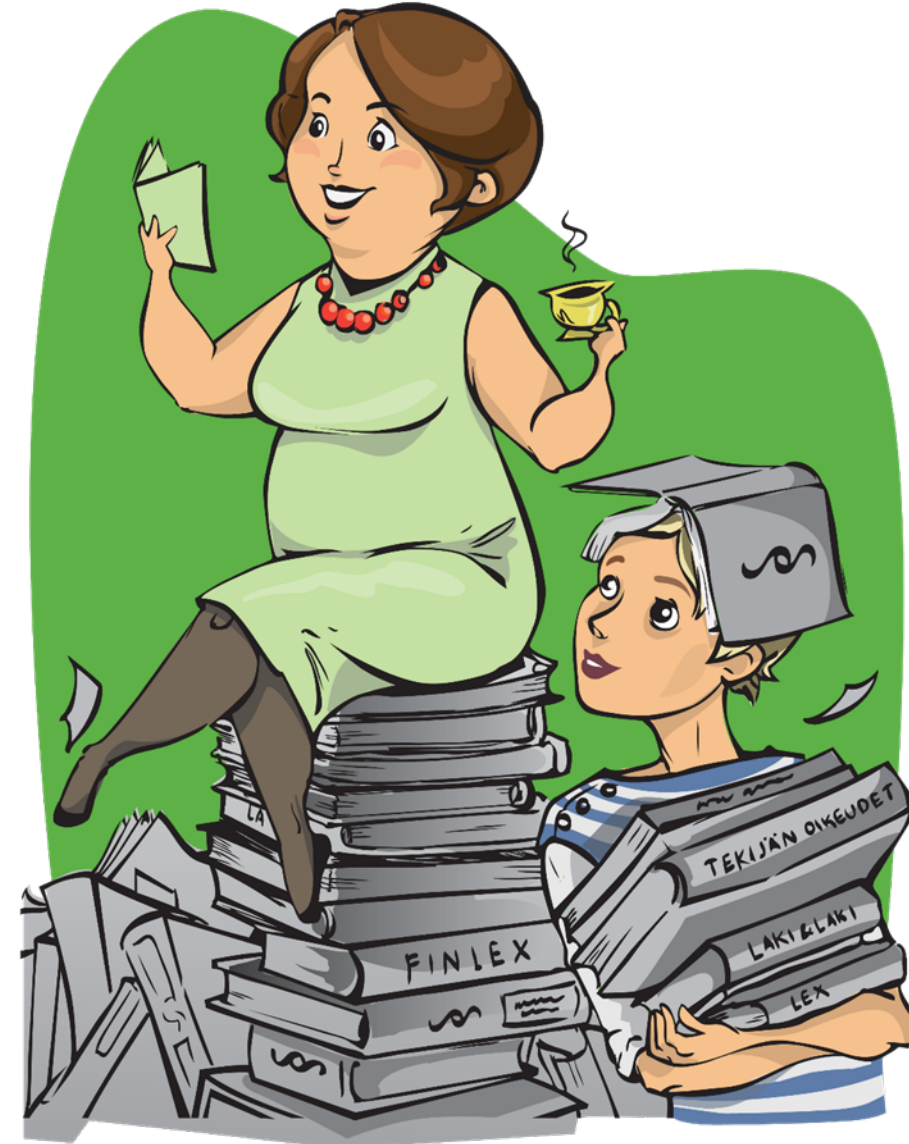
Materiaalin käyttäminen opetuksessa

- Lähtökohtana on, että **toisen teoksen käyttämiseen tarvitsee luvan**
 1. Tekijänoikeuslaki sallii, että teoksia voidaan käyttää tietyissä tilanteissa
 - Yksityiskäyttö
 - Sitaatti
 - Teosten esittäminen opetuksessa
 2. Lupa **sopimuslisenssillä** (Kopioisto/Teosto/Gramex)
 3. Lupa **suoraan tekijältä** (pyydetty, hankittu lisenssi esim. sähköiset oppimateriaalit tai annettu etukäteen esim. CC-lisenssi)
- Hyödyntäminen edellyttää aina
 - Tekijän nimen ja lähteen mainitsemista
 - Teosta ei muuteta enempää kuin sallitun käytön rajoissa

Vapaasti hyödynnettävät

- Rajoituksetta voi kopioida ja käyttää:
 - kokonaan itse valmistettua aineistoa
 - materiaaleja, joiden käyttö on nimenomaan sallittu, esim. CC-lisenssi tai tekijän antama lupa
 - lakeja, asetuksia, viranomaisten päätöksiä
 - materiaalit, jotka eivät saa ollenkaan tekijänoikeussuojaa
 - teoksia, joiden tekijänoikeus ei ole enää voimassa (tekijän elinikä + 70 vuotta)

Teosten esittäminen läsnä oleville opiskelijoille

- TekL: Julkaistun teoksen saa esittää opetuksen yhteydessä
 - Ei koske webinaaria tai luennon striimausta
 - Ei koske näytelmiä eikä elokuvia
- Opetuspoikkeus koskee vain **ei-ansiotarkoituksessa tapahtuvaa opetusta** eli opetusta, josta osanottajat eivät maksa

Opetuksen sopimuslisenssit

- Opetushallitus on hankkinut keskitetysti eri lupia tekijänoikeusjärjestöiltä opetukseen
 - Sopimukset antavat mahdollisuuden käyttää sekä kopioida joitakin tekijänoikeuksien piiriin kuuluvia teoksia, joita tavallisesti ei saisi kopioida

Kopiointilupa

- Kopiointilupa on lähes kaikilla oppilaitoksilla
 - Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiot, ammattikoulut, valtionosuutta saavat musiikkioppilaitokset
 - Kaikilla Suomen yliopistoilla ja korkeakouluilla
- Koskee kotimaisia ja ulkomaisia julkaisuja ja kattaa sekä valokopioinnin että digitaalisen käytön
- Aineistoja saa käyttää ilman tekijältä pyydettyä lupaa
- Lupa ei koske kopioiden jakamista ja välittämistä avoimesti internetissä

Kopiointilupa

- Kopiointiluvalla materiaalia voi...
 - Käyttää opetus- ja kurssimateriaalin kokoamiseksi, täydentämiseksi ja lisämateriaaliksi
 - Liittää osaksi omaa opetusmateriaalia
 - Tallentaa **suljetulle kurssialustalle** kopioimalla ja skannaamalla
 - Taltioida tai striimata opetustilanteessa näytettyjä kuva- ja tekstiaineistoja opetuksesta tehtävälle tallenteelle
 - Tehdä havainnollistavia merkintöjä sähköiseen materiaaliin
- **Lupa koskee myös oppilaita**, jotka voivat kopioida osaksi omia töitään
- Opettaja tai oppilas saa opetustilanteessa harjoitustyönä muunnella teoksia (teksti- ja kuva-aineistot) esim. käännösharjoituksina
- Kopioituun aineistoon tulee muistaa **merkitä tekijä ja lähde**

Kopiointilupa

- Lupa koskee esimerkiksi...
 - kaikenlaisia kirjallisia ja kuvataiteellisia teoksia
 - kirjoja, lehtiä, mainoksia, oppaita
 - nuotteja, laulun sanoituksia, näytelmäkäsikirjoituksia
 - internetissä vapaasti olevia kuvia/tekstejä
 - sanomalehtiä, ammatillisia ja tieteellisiä aikakauslehtiä

Lupa ei koske:

- työ-, harjoitus- ja vastauskirjoja
 - etäopetuksessa sallittua tehtävän tarkistamista varten
- musiikkia ja liikkuva kuvaa
- tietokoneohjelmia
- aineistoa, jota koskevat omat lisenssiehdot tai jonka kopioinnin oikeudenhaltija on kieltänyt
 - [lista kopioinnin kieltäneistä](#)

Tehtävien tarkistaminen etäopetuksessa

- Etäopetuksessa työ-, harjoitus- ja ratkaisukirjasta saa kopiointiluvalla kopioida ja välittää **tarvittavan osan tehtävän tarkistamista varten**. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija saa lähettää laatimansa vastauksen opettajalle tarkistamista varten, esimerkiksi sähköpostilla tai tallentamalla suljettuun verkko-alustaan, ja opettaja saa kopioida vastauskirjaan sisältyvän mallivastauksen ja lähettää sen opiskelijalle. Opiskelijalla ja opettajalla **tulee olla hallussaan kyseinen kirja**.
- Työ- tai harjoituskirjasta saa kopioida vain ne osat, joihin vastaus on laadittu tai jotka ovat tarpeen tehtävän tarkistamiseksi

Kopiointiluvalla sallitut määrät

Skannata

Samasta julkaisusta saat skannata

- varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa 5 sivua, enintään puolet julkaisusta. Oppilailla käytössä olevasta oppikirjasta saa skannata kuitenkin 20 sivua, enintään puolet.
- toisella asteella 15 sivua julkaisusta, enintään 15 % julkaisusta.
- korkeakouluissa 20 sivua, enintään 20% julkaisusta tai kokonaisen tieteellisen artikkelin.

Kopioida ja tallentaa verkossa luvallisesti olevaa aineistoa

Samalta verkkosivulta saat kopioida enintään 20 kuvaa tai 20 sivua tekstisisältöä

- korkeakouluissa myös kokonaisen tieteellisen artikkelin tieteellisestä aikakauslehdessä

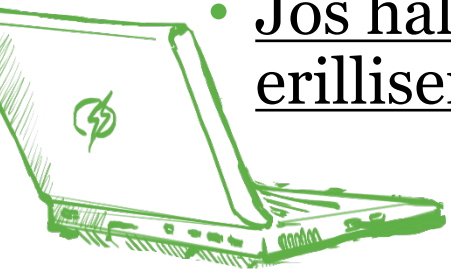
Nuotit ja laulun sanat

Samasta nuottijulkaisusta saat kopioida 10 tai skannata enintään 10 sivua.

- Jos haluaa kopioida aineistoa laajemmin tai käyttää sitä muutoin kuin kopiointilupa mahdollistaa, voi kysyä lupaa suoraan tekijöiltä ja kustantajalta
- Tarkista oman oppilaitoksen määrät [Kopioiston sivuilta](#)

Kopiointiluvalla kopioidun aineiston jakaminen

- Kopiointiluvalla kopioituja aineistoja saa jakaa oppilaille
- Aineistoja saa tallentaa **suljettuun verkkoympäristöön**, jonne on pääsy vain opetusryhmän opettajilla ja oppilailla
 - esim. Peda.netissä, Moodlessa, Google Classroomissa, Teamsissa
- Kopiot saavat olla kurssille osallistuvien opiskelijoiden saatavilla kurssialustalla kurssin tai muun opintokokonaisuuden ajan, mukaan lukien mahdolliset tentit
 - Kurssialusta voidaan säilyttää ja ottaa käyttöön seuraavana lukukautena
- Jos haluat jakaa kopioitua aineistoja avoimesti verkossa, tarvitset erillisen luvan, esim. CC-lisenssi

TV- ja radio-ohjelmien tallennus- ja esityslupa

- OPH on hankkinut luvan varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja maksutonta ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta varten → jotkut oppilaitokset hankkineet luvan erikseen, tarkista omalta oppilaitokselta tai Kopiostolta
- Kattaa seuraavat tv-kanavat: YLE TV1, YLE TV2, Yle Teema & Fem ja MTV3
 - Opetusohjelmia saa esittää aina, muita 2 vuotta
 - Ohjelmien tallentaminen Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta ei ole sallittua, mutta näihin voidaan tehdä linkkejä
- Oikeuttaa tallentamaan kanavilta kaikkia muita ohjelmia paitsi:
 - Elokuvat
 - Ulkomaiset jatkuvajuonteiset sarjat
 - Mainokset
- Voi tallentaa myös radiosta Yleisradion opetusohjelmia, ei muita radio-ohjelmia
- Ohjelmia voi tallentaa verkkopalvelimille, jotka ovat käytössä oppilaitoksen omassa **sisäisessä verkossa**
- Elokuvien esittämiseen voi hankkia luvan, kotimaiset elokuvat Audiovisual Producers Finland - [APFI ry](#) ja ulkomaiset [Elokuvalisenssi](#)

Linkittäminen

- Linkittäminen on sallittua, kunhan se tehdään **hyvän tavan mukaisesti**
 - HUOM! Käyttäjän on huomattava siirtyminen toiseen aineistoon
 - Suorat klikattavat linkit, hyperlinkit
 - Materiaalin tulee olla **vapaasti ja laillisesti** verkossa saatavilla, eli linkillä ei saa ohittaa maksumuuria yms.
 - Opettaja saa antaa opiskelijalle linkin aineistoon (esim. video), jonka oppilas katsoo omalta laitteeltaan
 - YouTube-videoita voi upottaa verkkosivustolle, jos upotustoiminto on sallittu videossa

Sitaatti

- Julkistetusta teoksesta saa ilman tekijän lupaa ottaa **hyvän tavan mukaisen** sitaatin tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa
 - Kaikkia teoslajeja voi siteerata
- Edellytykset
 - Teoksen tulee olla **julkistettu**
 - Siteerauksen tulee olla hyvän tavan mukainen, **lähde mainittava**
 - Siteerauksen tulee **tukea** omaa teosta, **havainnollistaa** tai **selventää**, oltava **asiallinen yhteys** omaan tekstiin
 - Siteeraus voi olla laajuudeltaan sen mittainen kuin tarkoitus edellyttää

Esimerkki sitaatista lopputyössä TN 2020:7

- Tapauksessa opiskelija oli käyttänyt Helsingin Sanomissa julkaistua valokuvaa kokonaisuudessaan arkkitehtuurin diplomityössään, lähde ja kuvaaja mainittu loppuviitteissä sekä välittömästi kuvan yhteydessä
 - Huomaa, että diplomityö on julkinen opinnäyte, löytyy kirjastosta ja internetissä, jolloin kopiointilupa ei enää sovellu
- Kuva esitti Stoan aukiolle tuotuja tuoleja ja pöytiä kahden kuukauden jälkeen, jolloin niiden kunto oli rapistunut → diplomityön osiossa oli käsitelty sitä, kuinka rapistuminen ja ulkopintojen visuaalinen vanheneminen jakavat mielipiteitä
- TN: kuvan siteeraus kokonaisena oli aiheen kannalta perusteltua, se havainnollisti tekstiä (ei vain kuvituskuva), sillä oli riittävän asiallinen yhteys tekstiin eikä kuva ollut työn tai osion pääasia
 - Sanomalehdessä julkaistua valokuvaa voi siteerata yliopiston lopputyössä tekstiä havainnollistamassa

Esimerkkejä sitaateista

✓ Juice Leskisen sanoitukset elämäkatsomustiedon oppimateriaalissa (TN 1998:17)

- Analysoidaan Juice Leskisen sanoituksia, muu teksti tekijän omaa
- Lainauksia on otettu useista eri sanoituksista ja siten, että yhdestä sanoituksesta on otettu lyhyt lainaus

✓ Vuoden 1995 jääkiekon miesten MM-finaaliottelun TV-katkelmat selostuksineen (TN 2016:11)

- 14 min. mittaisessa dokumentissa, yksittäisen lainauksen kesto 10-20 s.
- Lainaukset eivät pääasiassa, havainnollistivat henkilöhaastatteluja

✓ Verkossa julkaistava teosanalyysi, jossa nuottiesimerkkien yhteyteen sijoitetaan vastaavan musiikillisen materiaalin sisältävät fragmentit äänitallenteesta (TN 1996:13)

✗ Piirrosten käyttäminen sukututkimusta koskevassa artikkelissa (TN 2011:13)

- Piirrookset eivät taustoittaneet eivätkä havainnollistaneet artikkelin tekstiä siten, että ne olisivat olleet apuna artikkelin kirjoittamisessa
- Toivat ainoastaan visuaalista lisäarvoa

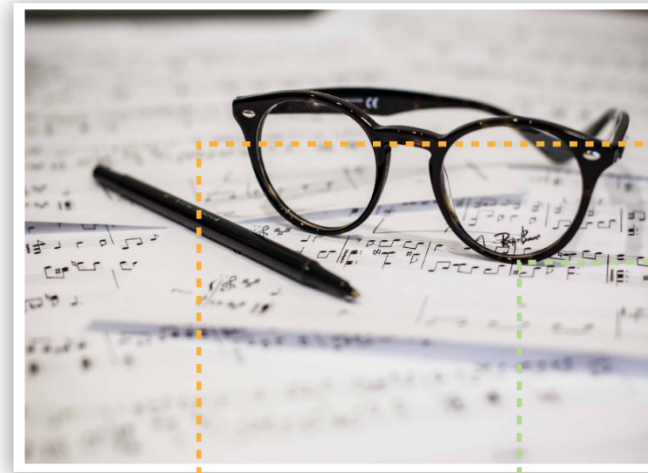
✗ Dokumenttien käyttö sitaattina opetustarkoituksessa www-sivuilla (TN 2002:16)

- Dokumenttifilmin ottaminen kokonaisuudessaan opetusmateriaaliin ei sallittua
- Sallittuja yleensä muutaman sekunnin mittaiset välähdykset elokuvista

✗ Kahdeksan ja puoli sivua pitkään artikkeliin oli kopioitu kaksi sivua henkilö A:n kirjoittamasta kirjasta lupaa pyytämättä ja lähdettä mainitsematta (TN 1992:16)

Creative Commons

- Selkeästi yleisin avoin lisenssi
 - verkossa on myös luvattomasti CC-lisenssillä jaettua aineistoa - käyttäjä on vastuussa käytön luvallisuudesta
- Rajausehtoina yleensä
 - ⓘ Nimeä tekijä
 - ⚖ Alkuperäisen teoksen muokkaaminen voidaan sallia tai kieltää
 - ⌚ Voidaan vaatia uuden teoksen jakamista samoilla ehdoilla kuin alkuperäinen
 - Ⓢ Kaupallinen käyttö voidaan sallia tai kieltää

"Musician's desktop", lähteestä [Unsplash.com](https://unsplash.com),
kuvannut [Dayne Topkin](#), lisenssi [CC0 1.0](#)

Teoksen nimi, linkki lähteeseen

Tekijän nimi, linkki tekijän kotisivuille tai profiiliin

Lisenssi, linkki lisenssitekstiin

- <https://search.creativecommons.org/>
- <https://oldsearch.creativecommons.org/>
- Lisää tietoa: creativecommons.fi

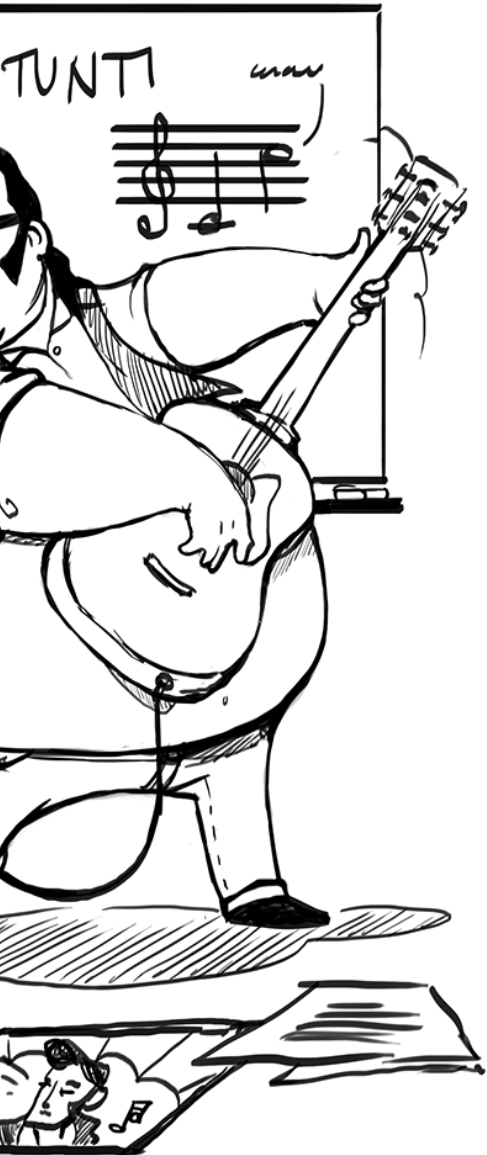
Käyttötilanteita

Kuvien käyttö verkkoympäristössä

- **Itse otettuja** kuvia ja sellaisia, joiden **suoja on lakannut**, voi käyttää rajoituksetta
- Kopioston **kopiointiluvalla**
 - Voi skannata painetusta julkaisusta tai kopioida netistä minkä tahansa vapaasti saatavilla oleva kuvan
 - Voi liittää omiin sekä opiskelijoiden töihin ja jakaa **suljetussa verkkoympäristössä**
 - Kopioinnin sallitut määrät: samalta verkkosivulta enintään 20 kuvaa, skannattuna 15 sivua tai enintään puolet julkaisusta
- **Tekijän antamalla luvalla**
 - CC-lisensoituja tai kuvapankeissa olevia kuvia voi käyttää laajemmin kuin kopiointiluvalla, kuitenkin ehtojen mukaisesti
 - [Avointen oppimateriaalien kirjasto](#), [Finna Luokkahuone](#), [OPH:n linkkiapaja](#), [Google Arts & Culture](#), [Kansallisgalleria](#), [Unsplash](#), [Pexels](#), [Pixabay](#)
- Tekijä ja lähde mainittava

Musiikin käyttö

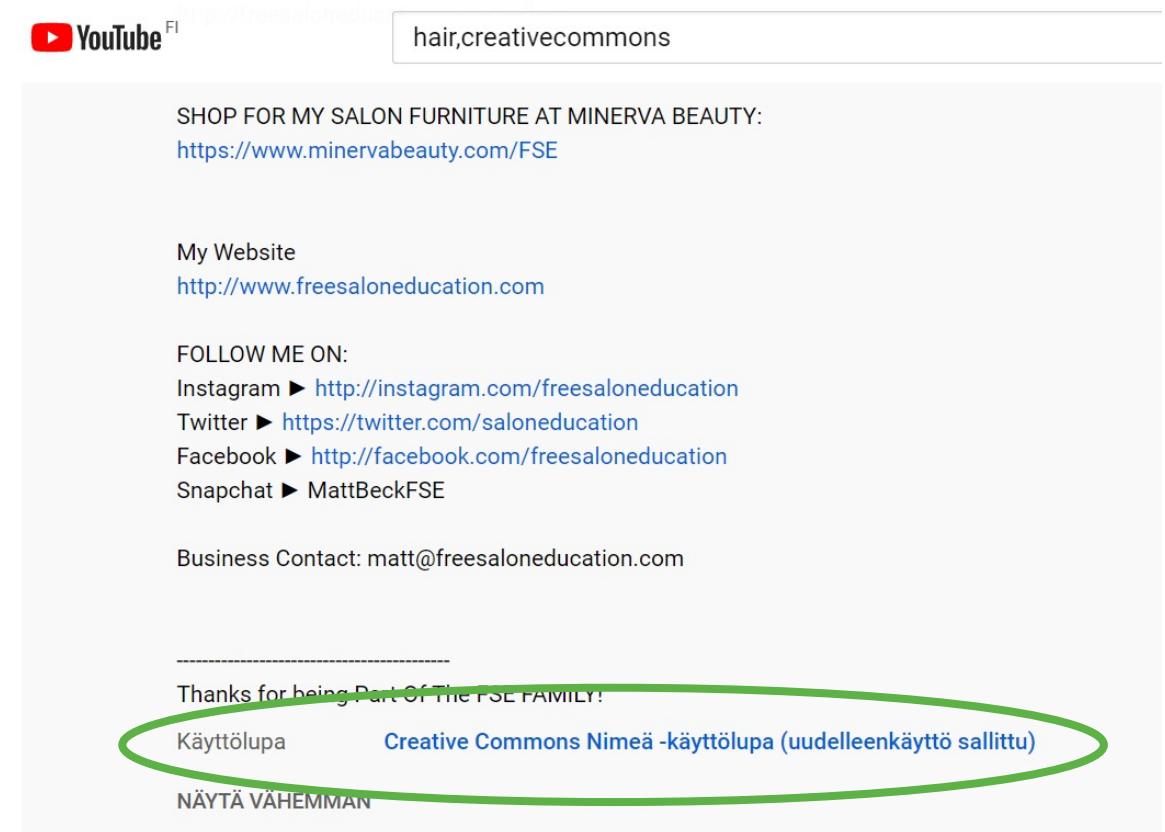
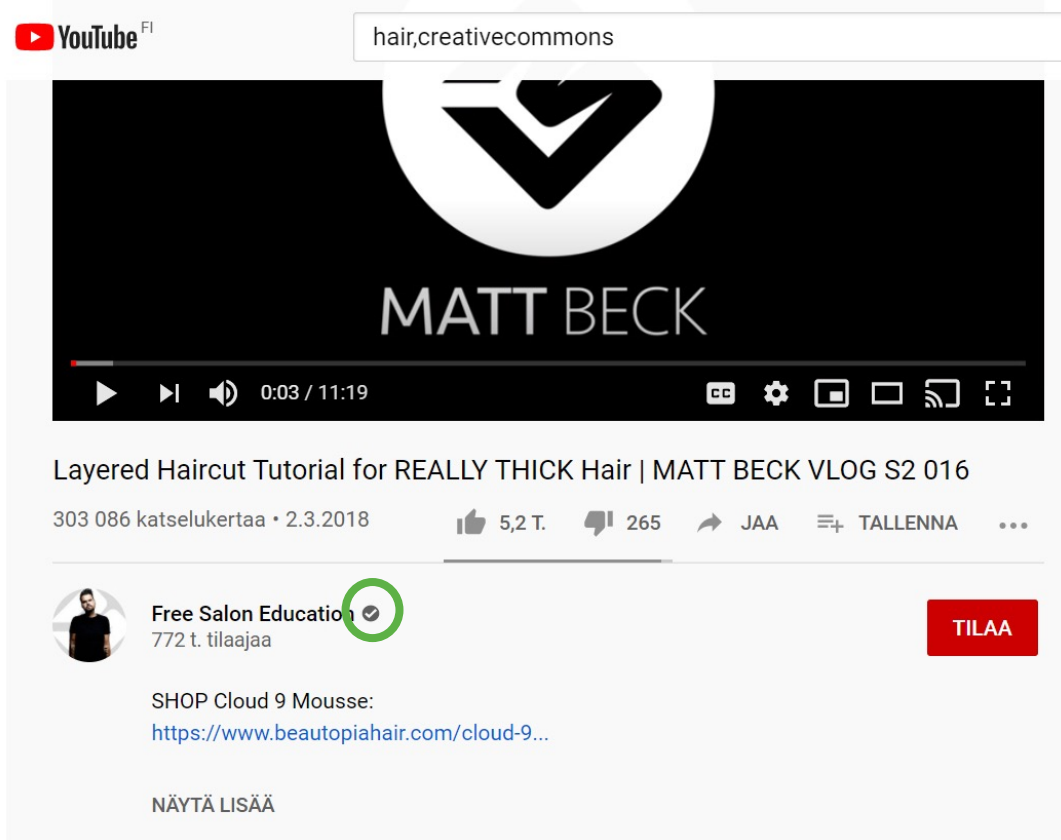
- **Lähiopetuksessa** musiikkia saa soittaa ja esittää opetuksessa ilman lupaa
- **Etäopetuksessa ja verkkoalustoilla musiikin käyttöön tarvitaan normaalisti lupa**
 - Omia kappaleita ja sellaisia, joiden tekijänoikeussuoja on lakannut, voi käyttää vapaasti
 - Erillisellä luvalla voi käyttää, esim. CC-lisenssi
 - [CCMixer](#), [Freesound.org](#)
 - Siteeraaminen mahdollista, jos siteeraamisen edellytykset täyttyvät
 - [Teostolta](#) saa erilaisia lupia
 - [Mediapienlupa](#), luvalla voi käyttää musiikkia maksuttomilla alustoilla tai tallentaa musiikkia videoon / [Livestriimauslupa](#)
 - Teoston ja Gramexin [musiikkiluvat.fi](#)
 - Linkkejä voi aina jakaa verkossa luvallisesti olevaan musiikkiin

Videot ja elokuvat

- **Elokuvateosten esittämiseen opetuksessa tarvitaan lupa**
 - Teoskynnyksen ylittävät videot ovat tekijänoikeuslain mukaan usein elokuvateoksia
- **Linkkejä** voi aina jakaa verkossa luvallisesti oleviin videoihin, opiskelija voi yksityisesti katsoa videon
- **Siteeraaminen** mahdollista, jos siteeraamisen edellytykset täyttyvät
- Sellaisen videon tai elokuvan voi esittää, johon on **hankittu tai annettu etukäteen lupa**, esim. CC-lisenssi
 - Jos oppilaitoksella Kopioston tv-lupa, luvan mukaisia ohjelmia voi tallentaa suljetulle alustalle
- Elokuvien esittämiseen voi hankkia luvan, kotimaiset elokuvat Audiovisual Producers Finland - [APFI ry](#) ja ulkomaiset [Elokuvalisenssi](#)

CC-lisensoidut videot YouTubessa

Näyttökuvat YouTube-videosta: Free Salon Education - Layered Haircut Tutorial for REALLY THICK Hair | MATT BECK VLOG S2 016,
<https://www.youtube.com/watch?v=kUPOht2t1og>, vierailtu 10.9.2020
 Käyttölupa Creative Commons Nimeä -käyttölupa (uudelleenkäyttö sallittu)

Opetuksen striimaus

- Etäluentojen välittäminen suorana lähetyksenä ja tallentaminen vaatii **opettajan lupaa**
 - Hyvä sopia miten tallennetta voi käyttää, missä se julkaistaan ja kuinka kauan sitä saa käyttää
- **Jos käyttää vain omaa materiaalia, voi käyttää miten haluaa**
- Kopiointiluvalla:
 - Kopiointiluvalla teoksia voi esittää, kuten kuvia ja sisältöjä kirjoista, oppimateriaaleista ja verkkosivuilta, tai voi lukea kirjaa ääneen
 - Luennolla voi näyttää myös sellaista sähköistä oppimateriaalia, johon opetusryhmälle on hankittu tarvittavat lisenssit
 - Opetustilanteesta voi tehdä tallenteen ja tallentaa sille opetustilanteessa näytetyt kuva- ja tekstimateriaalit – tallenteen voi laittaa **suljetulle alustalle**
- Jos halutaan tallentaa **avoimeen verkkoympäristöön**:
 - Jos tallenteella näkyy tai kuuluu teos, **erillinen lupa tarvitaan**
 - Jos tallenteella on tunnistettavia henkilöitä, kaikilta kysyttävä lupa

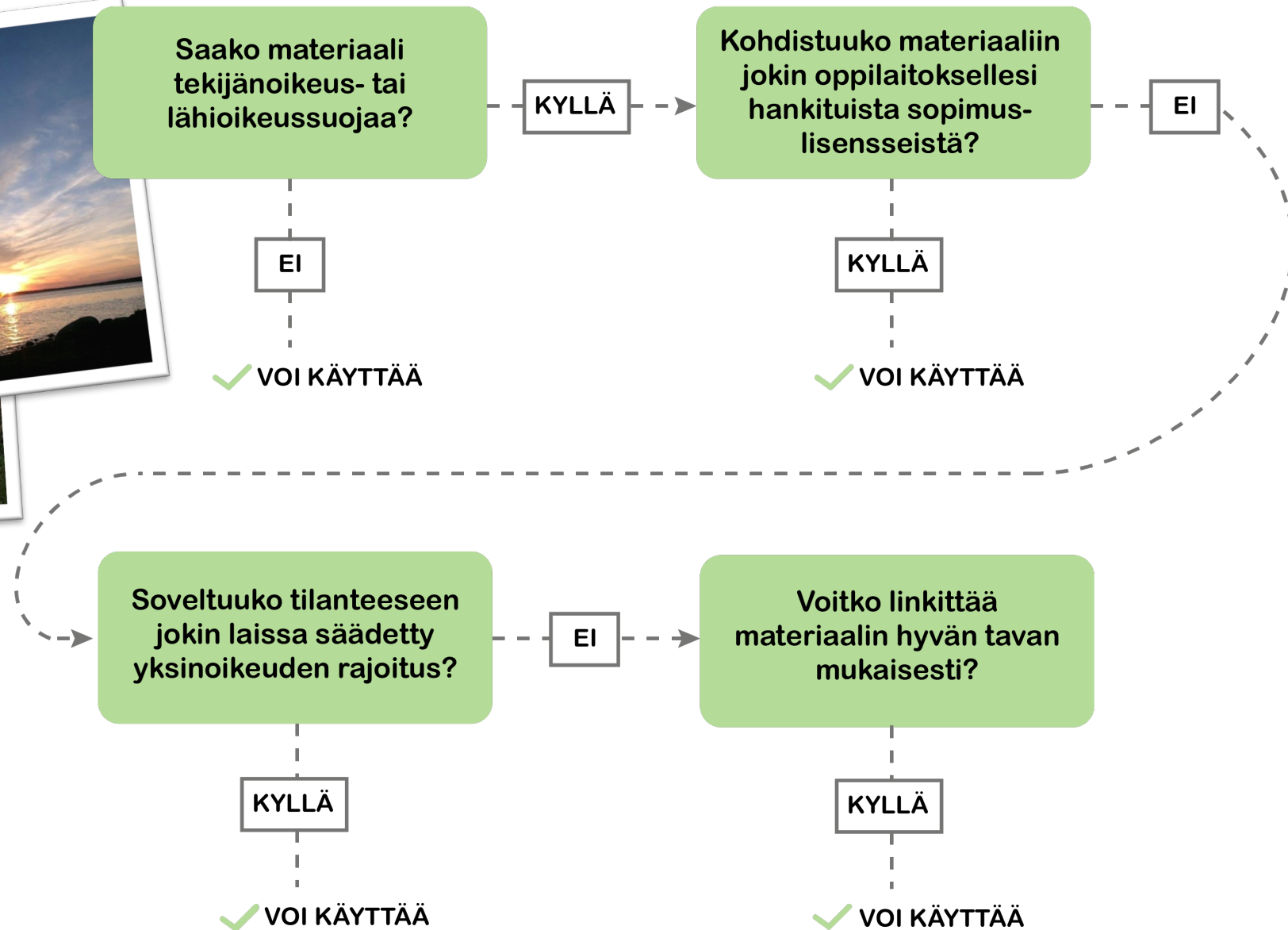
Verkkoympäristö

	Suljettu verkkoympäristö	Avoim verkkoympäristö
 Kuvat ja tekstit	• Voi kopioida/skannata ja tallentaa kurssille osallistuvien saataville - kopiointiluvalla • Linkittäminen • Siteeraaminen	• Erillisellä luvalla, esim. CC-lisenssi • Linkittäminen • Siteeraaminen
 Videot	• Linkittäminen • Jos TV-lupa, ohjelman voi tallentaa oppilaitoksen suljettuun verkkoon • Erillisellä luvalla, esim. CC-lisenssi • Siteeraaminen - TN: muutaman sek. välähdys	• Linkittäminen • Erillisellä luvalla, esim. CC-lisenssi • Siteeraaminen
 Musiikki	• Erillisellä luvalla, esim. CC-lisenssi • Linkittäminen • Siteeraaminen - TN: nuottiesimerkkien yhteyteen fragmentit äänitallenteesta	• Erillisellä luvalla, esim. CC-lisenssi • Linkittäminen • Siteeraaminen
 Etäluennon tallenne	• Voidaan tallentaa alustalle - kopiointiluvalla	• Jos tallenteella teos, tarvitaan erillinen lupa • Jos tunnistettavia henkilöitä, kysyttävä lupa

Haluaisin käyttää jonkun toisen materiaalia opetuksessa....

Kuvat: Annaleena Hakala

Kysymyksiä

- **Kysymys 1:** kun esittää verkko-opetuksessa vaikkapa Youtube-videon tai kuvia (ladattu jostakin netistä tai otettu artikkelista) osana slide show´ta ja jakaa esitystä luentotallenteena, niin onko oikeus esittää tätä materiaalia siten, että luento on ladattavissa itselle vai pitääkö se laittaa paikkaan, jossa sen voi vain katsella?
- **Kysymys 2:** jos lähettää osallistujille slide show´n pdf-muodossa, niin missä muodossa muualta ladatun materiaalin voi laittaa näihin mukaan; linkkinä, kuvina esityksen seassa vai muuta?
- **Kysymys 3:** Jos käyttää sliden show´n osana valokuvia, onko turvallisinta käyttää itse ottamia valokuvia vai voiko käyttää esim. Power Pointissa olevia kuvapankin (Stock Images) kuvia? Muuttuuko tilanne, jos materiaalin laittaa jakoon julkisille Internet-sivuille?
- **Kysymys 4:** Olisiko hyvä merkitä itse tehty laajempi materiaalikonaisuus ©-merkillä aina, jos laittaa materiaalia jakoon julkisille Internet-sivuille? Esimerkiksi projektin tuottama opas/vihkonen, jossa useita tekijöitä? Kaikilta tekijöiltä lupa jakamiseen ja ©-merkin käyttöön tässä yhteydessä?
- **Kysymys 5:** Opiskelijaryhmästä otetun valokuvan käyttäminen kuvituskuvana? Tuleeko olla (kirjallinen) lupa kuvassa esiintyviltä henkilöiltä, jos kuva on otettu opetuksessa?

Kiitos!

Operight.fi

- Tekijänoikeudellinen tietopankki opettajille
- Kattavat teemasivustot
- Kysymyksiä ja vastauksia –palsta
- Oikeuskäytäntöä, sanastoa, linkkejä
- Tarjoaa ohjeita digitaaliajan opetuksen tekijänoikeuskysymyksiin

Kuvitus: Noora Heiskanen 2014

IPR UNIVERSITY
CENTER

Yhteystiedot

IPR University Center
Arkadiankatu 7
00100 Helsinki
puh. 040 3521 527

www.ipruc.fi
www.operight.fi
info@operight.fi

www.facebook.com/operight